

Magasinet rØST

SØG

En tragikomisk fortælling om galehuset Romanov

08. januar 2018

'Huset Romanov' får læseren til at ryste på hovedet af den russiske adels magtmisbrug og giver et levende indblik i imperiets sociale maskinrum, skriver Jens Geisler.

BOGANMELDELSE | Man må afgøre med sig selv, om *Huset Romanov* er en forrygende tour-de-force udi russisk historie eller en endeløs rædselsrejse udi magtmisbrug, vulgaritet og ekstravagance. Men bag dette er der ingen tvivl om, at bogen om den russiske tsarfamilie gennem 304 år er et storslået historisk værk. Jens Geisler anmelder bogen.

Simon Sebag Montefiore. *Huset Romanov*. 600 sider, Informations Forlag. 349,95 kroner. Anmeldt af Jens Geisler.

Huset Romanov, der er skrevet af den britiske historiker Simon Montefiore, er et litterært monstrum – skrækindjagende og fremragende på samme tid. Klarer man sig igennem de mere end 800 sider er man uundgåeligt blevet klogere på familien Romanov, Ruslands og Europas historie. Inden da er mange enten blevet fornøjet eller forarget, eventuelt begge dele, over den surrealistiske krydsning af eventyr og et mareridt, som dette værk må siges at være.

Mange anekdoter

Det sure først: Hvis antallet af anekdoter havde været en kende mindre, ville bogen have været væsentligt mere tilgængelig og overskuelig. Lange beskrivelser af ellers ubetydelige bifigurer, såsom storhertug Dmitrij Pavlovitj og hans seksuelle fantasier om kejserinden, væves sammen med tætpakkede afsnit om Balkans nationalistiske krige og det tyske kejserriges udenrigspolitik. Efter disse beskrivelser kan man som læser sidde tilbage med fornemmelsen af at være faret vild i informationen og bortledt en smule fra plottet.

Det søde er, at anekdoter har en charme i sig selv (i hvert fald i det rette omfang). Heldigvis krydres den lange fortælling med en herlig personlig tone, der opbryder det, der ellers kunne være en søvndyssende marathonlæsning. Som når der fortælles om, hvordan en fyrst Kutusov skjulte "...to bondepiger som elskerinder forklædt som kosakiske drenge i sin stab".

En teatralisk fortælling

Selvom *Huset Romanov* ikke er skønlitteratur, men historisk faglitteratur, minder den ingenlunde om skoletidens kedelige historiebøger - tværtimod. Bogen er et teatralisk fyrværkeri af en historisk familiekronike, der meget passende også er sat op som et teaterstykke med akter og en liste over optrædende.

Fortællingen indledes med en dystre scene, hvor Nikolaj II - Ruslands sidste tsar – og hans familie møder deres skæbne. Herfra krydsklippes tilbage til Romanov-tidens spæde start, hvor den russiske adel trygler en mor og hendes ung knøs om at gribe rigets tøjler. Flot iscenesat mellem disse to yderpunkter udspiller Romanovernes historie som eneherkere sig. Meget drejer sig om erobringer, da der jævnligt kriges mod særligt Tyrkiet, Polen og Sverige. Familien var helt enestående imperium-byggere, hvis rige på sit højdepunkt dækkede en sjettedel af jordens overflade.

Men den primære scene er paladsernes gemakker, festsale og sovekamre. Det var

VÆLG LAND

[\(/?id=45\)](#)

RSS

Få nyheder og analyser fra Magasinet rØST som RSS-feed, [læs mere her \(/?id=15\)](#).

NYHEDSBREV

Email-adresse

Fornavn

Efternavn

Subscribe

Magasi...

Synes godt o

<

Magasine...

Maked...

herfra, kæmperiget blev regeret, iblandt fester og udskejelser, der ikke lader de berømte romerske orgier meget efter. Særligt Peter den Stores "Den Døddrukne Synode", hvor tsaren titulerede sig selv som "Ærke diakon Pachomius Stopfodrer-med-sin-pik", siger alt om, hvor lystigt det gik til.

Magtkampe og imperiets sociale maskinrum

Den uhyggelige bagside af livet ved hoffet beskrives op imod dette med lakonisk tørhed. Beretningerne om pisk, radbrækning og tungeudskæring på de ulykkelige, der valgte forkert i dette dødsensfarlige magtspil, er lige så talrige som eskapaderne. Magtkampene var intense, og side op og side ned stifter man i rask tempo bekendtskab med den ene skæbne efter den anden i det absurde hofcirkus.

Ambitiøse mænd og kvinder konkurrerede her i en dunst af sved, parfume og tung vodkaånde på lagnerne og til festerne for at gøre sig til hos eneherskeren. De dygtigste af de 304 års Romanov-eneherskere, ikke mindst Peter den Store og Katarina den Store, formåede at tæmme rigets mægtige familier i dette magtspil. Det tillod tsarfamilien at sidde i orkanens rolige øje, mens alle andre viljeløst hvirvlede rundt om eneherskeren og skiftevis belønnedes, straffedes, og blev sat op mod hinanden.

Man ryster vantro på hovedet, når man læser, hvordan én af rigets mægtigste mand på Peter den Stores kommando måtte hoppe rundt i sine fine klæder, paryk og kostbare ringe, og gokke som en høne, for ikke at pådrage sig sin herskers mishag. Montefiore leverer hermed en usædvanligt levende indsigt i imperiets sociale maskinrum.

Et aktuelt eventyr

Der er en helt bestemt holbergsk komediefølelse eller eventyr i stil med 'Kongens nye klæder' over denne udlevering af det russiske hofliv. Det imponerende er da, at man her også mærker den historiske virkelighed, som jo var baggrund for mange af disse eventyr og komedier.

Bogen er også forbløffende aktuel på en række andre punkter. Dels bekræftes historien om magts korrumpierende natur til overflod, dels kan man finde paralleller mellem tsarernes imperium og det moderne Ruslands område- og interessesfære. Særligt relevant er grundlæggelsen af en række byer i Ukraine, herunder Mariupol (i dag inden for rækkevidde af de pro-russiske separatister i Østukraine), og Sevastopol i 1783 på det nu russisk-annekterede Krim. Ét af Peter den Stores mål var at nå Sortehavet og grundlægge en flåde, hvilket understreger områdets vigtighed i den århundreder år gamle drøm om russisk storhed.

Fiktion og fakta

Udover at trække klare og brandvarme linjer fra fortiden op til vor verden og nutidens Rusland, aflives også en række myter i *Huset Romanov*. Herunder kan nævnes legenden om "Potemkins kulisser", hvor fyrst Grigorij Potemkin byggede tomme landsbykulisser, der skulle imponere Katarina den Store. Men byerne var nu reelle, ifølge Montefiore.

Selv samme Katarina nuanceres ligeledes i fortællingen. Katarina har generelt set ry i Vesten for at være en humanistisk og oplyst regent, blandt andet fordi hun korresponderede med Voltaire; én af tidens store oplysningsfilosoffer. Som romanen gør opmærksom på, forhindrede dette hende dog ikke i at forære tusindvis af slavebundne bondefamilier væk som gaver til den russiske adel. Deres magt hvilede på tvangsarbejde og rå vold - et magtforhold Katarina ikke ændrede på.

En historisk ransagelse

Netop den menige russers livsvilkår ofres der ikke mange linjer på, for fokus er på magtens centrum og eneherskerens omgangskreds. Vi støder dog på dem, når hundredvis af familier skødesløst foræres væk som præmier for veludført tjeneste og loyalitet. De talte knap som mennesker, men da en adelsdame over en årrække i 1700-tallet torterede og myrdede op mod 143 stuepiger og karle, blev der dog alligevel skredet ind.

Når man læser om fyrstinder, der samlede på arm- og benløse vanskabninger, adelsmænd, der skoede sine heste med guld, og de obskønt ekstravagante fester på hoffet, forstår man folkemassernes støtte til de revolutionære bevægelser. Man forstår kampene for at ændre tingenes ufatteligt skæve tilstand. Også den tunge skæbne, der overgik tsarfamilien, står i et mere nuanceret lys, for deres symbolværdi var enorm.

På mesterlig vis lykkes det Montefiore at veksle mellem det personlige og politiske og således både informere om familiedespotiets, Ruslands og til dels Europas historie. Tilmed gøres det med en facon, som er en velskrevet roman værdig. Så hvis man juleaften hev denne mursten af en gave frem fra under juletræet, så fortvivl ikke. Med *Huset Romanov* venter en vild historiefortælling, der overgår enhver art fiktion og eventyr. Den ægte vare stikker nemlig lidt dybere; den provokerer og maner til eftertanke.

Af Jens Geisler

[Recommend](#) [Sign Up](#) to see what your friends recommend.

0 Kommentarer

Magasinet rØST

 Log på

 Anbefal

 Del

Sortér efter Bedste

Start debat...

LOG IND MED

ELLER REGISTRER DIG HOS DISQUS

Navn

Vær den første til at kommentere.

OGSÅ PÅ MAGASINET RØST

Ungarn – it's the Economy, Juncker!

1 kommentar • 2 måneder siden

Johan Andersen — Hej Jonas
Deleuran Larsen. Tak for dit
interessante debatindlæg! En ...

Kazakhstan's præsident genvalgt

1 kommentar • 3 år siden

Jens A — Hvor er den ironiske
distance i denne artikel til de
absurde tal? Jeg formoder, at ...

Separatisterne frygter fred i Østukraine

1 kommentar • 6 måneder siden

Erik Møller — En løsningsorienteret
dialog syntes langt væk, særligt da
Rusland fastholder at de "ikke ...

Ukraines muslimer i væbnet jihad mod Rusland

1 kommentar • 3 år siden

Jenni Christensen — Hvor mange
muslimer er der i Ukraine ? (2017)

Tilmeld Tilføj Disqus til din side Tilføj Disqus Tilføj

Magasinet rØST. Ophavsret: Ophavsretten tilhører Magasinet rØST. Magasinet's artikler og indhold kan ikke kopieres og distribueres uden tilladelse fra Magasinet rØST.